

Innst. S. nr. 18

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

St.prp. nr. 77 (2005-2006)

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til inngåelse av en rammeavtale av 8. juni 2005 mellom Norge og Amerikas Forente Stater om forhåndslagring og forsterkning av Norge

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Rammeavtalet mellom Norge og Amerikas Forente Stater om forhåndslagring og forsterkning av Norge ble undertegnet 8. juni 2005. Den erstatter rammeavtale av 16. januar 1981 mellom Norge og USA om forhåndslagring og forsterkning av Norge. Rammeavtalet gjelder for programmet "Marine Corps Prepositioning Program - Norway", MCPP-N.

I og med at avtalet anses for å være av særlig viktighet, er Stortings samtykke til inngåelse nødvendig i medhold av Grunnloven § 26, annet ledd.

Avtalen i engelsk og norsk tekst følger som vedlegg til proposisjonen.

Amerikansk forhåndslagring i Norge har lange tradisjoner. Siden 1970-tallet har det vært lagret amerikansk utstyr, våpen og ammunisjon i Norge. Den dominerende delen av utstyret er knyttet til US Marine Corps, og er kjent som Norwegian Air Landed Marine Expeditionary Brigade (NALMEB).

I 1981 ble det inngått en avtale mellom Norge og USA om alliert militær forhåndslagring i og forsterkning av Norge. Det opprinnelige programmet skulle understøtte ca. 13 000 soldater fra Marinekorpset for operasjoner i inntil 30 dager. Avtalet har vært et håndfast bevis på amerikansk vilje og evne til å bidra til forsvar av Norge i krise og krig, og den er et konkret uttrykk for Norges tette sikkerhets- og forsvarspolitiske samarbeid med USA.

I tillegg til NALMEB-programmet er den amerikanske forhåndslagringen i Norge organisert i to andre pro-

grammer. Collocated Operating Bases (COB) er det amerikanske luftforsvarets lagring av utstyr ved norske flystasjoner, mens den amerikanske marinens forhåndslagret to større feltsykehus (Navy Fleet Hospitals), hver med 500 sengers kapasitet. Rammeavtalet gjelder imidlertid ikke for disse to programmene.

Den opprinnelige bakgrunnen for forhåndslagringsprogrammene var å legge til rette for amerikanske forsterkninger i forbindelse med et eventuelt angrep fra det daværende Sovjetunionen. De sikkerhetspolitiske rammebetingelsene som den gang lå til grunn, er i dag vesentlig endret. For å videreutvikle og oppdatere konseptet for forhåndslagringen har både amerikansk og norsk side sett behovet for en revisjon av avtalene og programmene.

Det reviderte programmet vil gå under navnet "Marine Corps Prepositioning Program - Norway", MCPP-N. I henhold til den nye rammeavtalet vil lagrene fortsatt bestå av både våpen, kjøretøy og annet materiell. Det vil i tillegg bli lagt økt vekt på at utstyret skal kunne brukes til et bredere oppgavespekter både innenfor rammen av NATO og utenfor Norge. Slike oppgaver vil inkludere fredsoperasjoner, humanitær bistand, assistanse ved katastrofer, konsekvenshåndtering ved terroranslag og evakuatingsoperasjoner. Materiellet vil i tillegg være viktig for å sikre amerikansk deltagelse i øvelser og trening i Norge, herunder aktiviteter som springer ut fra virksomheten ved NATOs Joint Warfare Centre i Stavanger.

USA har tidligere benyttet materiell lagret i Norge blant annet på Balkan, i Irak og i Afghanistan. Den nye avtalet åpner for at denne praksisen kan videreføres.

Det understrekkes spesifikt i den nye rammeavtalet at de våpen som lagres i Norge, må være i overensstemmelse med norske folkerettslige forpliktelser. Norske myndigheter skal ha innflytelse på hvilket materiell som kan lagres. Lagrene forutsettes fortsatt å være bemannet med norsk personell og vil fremdeles være under daglig norsk kontroll og ettersyn. Det gjøres ingen endringer i Norges basepolitikk eller selvpålagte

restriksjoner vedrørende ikke-stasjonering av atomvåpen på norsk jord.

Gjeldende avtale fra 1981 legger opp til en kostnadsdeling hvor Norge dekker 50 prosent av kostnadene knyttet til drift av lagrene. Dette omfatter vedlikehold av materiell, eiendom, bygg, anlegg og lønn for 72 årsverk. En slik kostnadsfordeling er videreført i den nye avtalen av 2005. Norges andel dekkes innenfor forsvarsbudsjettet, og utgjør årlig ca. 50 mill. kroner.

Endringene i forhåndslagringskonseptet og den nye avtalen vil derfor verken medføre merutgifter for Forsvaret eller vesentlige endrede administrative konsekvenser. Den daglige driften av lagrene blir tilnærmet uforandret.

Det er for Regjeringen en sentral målsetting å videreføre de amerikanske forhåndslagre i Norge. Som en del av det allierte forsvarssamarbeidet i NATO, er bilaterale forhåndslagringsavtaler fortsatt av stor sikkerhets- og forsvarspolitisk betydning for Norge. Det er i tillegg et viktig ledd i Norges strategiske partnerskap med USA.

Utstyret bør samtidig tilpasses de nye sikkerhetspolitiske utfordringer og oppgaver både for Norge, USA og NATO, herunder krise- og beredskapsoppgaver utenfor Norge. Avtalen gjenspeiler den betydning man fra amerikansk side tillegger samarbeidet med Norge, og den profesjonaltet som preger den norske driften av programmet.

Den nye avtalen åpner også for utstrakt amerikansk øvingsaktivitet i Norge i fremtiden. Det er viktig for Norge at USA og andre allierte opprettholder sin evne til å operere effektivt i Norge. Det bidrar også til at det norske forsvaret øker sin kompetanse og evne til å operere sammen med sentrale allierte. Det er avgjørende for norsk sikkerhet og evne til å ivareta sentrale allianseforpliktelser.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Vidar Bjørnstad, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv Jensen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Erna Solberg og Finn Martin Vallersnes, fra Sosialistisk Venstreparti, Ågot Valle, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, fra Senterpartiet, Alf Ivar Samuelsen, og fra Venstre, Anne Margrethe Larsen, viser til ovenstående som bl.a. redegjør for den historiske bakgrunnen. Amerikansk forhåndslagring i Norge har lange tradisjoner og har medført lagring av våpen, ammunisjon og utstyr siden 1970-tallet.

Komiteen har merket seg at den nye rammeavtalen er klar på at det materiellet som lagres, må være i overensstemmelse med norske folkerettslige forpliktelser, at norske myndigheter skal ha innflytelse på hva som lagres, og at lagrene fortsatt bemannes med norsk personell og vil være under daglig norsk kontroll og ettersyn. Det er det norske forsvaret som skal ha ansvar for dette. Komiteen understreker at avtalen ikke medfører endringer i norsk basepolitikk eller selvpålagte restriksjoner vedrørende ikke-stasjonering av atomvåpen på norsk jord.

Komiteen legger til grunn at begrunnelsen for forhåndslagring er en annen enn under den kalde krigen. Det vises til at utstyret skal kunne brukes til oppgaver som vil inkludere fredsoperasjoner, humanitær bistand, konsekvenshåndtering ved terroranslag og evakueringsspasjoner. Komiteen viser videre til at forhåndslagring skal bygge opp under norsk forsvarsstrategi.

Bilaterale forhåndslagringsavtaler er av stor sikkerhets- og forsvarspolitisk betydning for Norge. De amerikanske forhåndslagrene er viktige for Norge, ikke minst fordi det også er et vesentlig ledd i Norges strategiske partnerskap med USA. Komiteen slutter seg til at utstyret bør tilpasses de nye sikkerhetspolitiske utfordringene og oppgavene, herunder krise- og beredskapsoppgaver utenfor Norge.

Komiteen er også innforstått med at den nye avtalen åpner for utstrakt amerikansk øvingsaktivitet i Norge. Dette er viktig for det norske forsvaret, men også for våre allierte, og avgjørende for evnen til å ivareta sentrale allianseforpliktelser.

Komiteen er tilfreds med den betydning en fra amerikansk side tillegger samarbeidet med Norge, og som gjenspeiles i avtalen.

MERKNADER FRA ANNEN KOMITÉ

Utkast til innstilling er forelagt forsvarskomiteen som slutter seg til utkastet og ikke har ytterligere merknader.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i inngåelse av en rammeavtale av 8. juni 2005 mellom Norge og Amerikas Forente Stater om forhåndslagring og forsterkning av Norge.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 25. oktober 2006

Olav Akselsen
leder

Finn Martin Vallersnes
ordfører